

PERSONALITATEA ȘI OPERA TOVARĂȘULUI
NICOLAE CEAUȘESCU — STRĂLUCITĂ EXPRESIE
A GÎNDIRII TEORETICE ORIGINALE ȘI ACTIVITĂȚII
PRACTICE, PENTRU EDIFICAREA SOCIETĂȚII
SOCIALISTE ȘI COMUNISTE

Prof. univ. **Bratu Păun**,
Conf. univ. dr. **Gheorghe Manolache**

Academia de Studii Social-Politice de pe lângă C.C. al P.C.R.

Istoria omenirii a dovedit că marile personalități au apărut în tumultul confruntărilor social-politice, cînd popoarele, masele largi populare, devin conștiente de menirea lor istorică și acționează pentru îndeplinirea idealurilor lor de veacuri — libertatea națională și socială, respectul demnității și libertății, al condiției umane în general.

În numele acestor înalte aspirații și pentru a impulsiona și direcționa asemenea mari energii sociale, masele, popoarele determină și favorizează apariția și formarea unor conducători plini de îndrăzneală și clarvăzători, devotați pe deplin celor în numele cărora și împreună cu care acționează. Personalitatea în istorie constituie rezultatul unui proces complex de evoluție socială și națională, fundamentat pe ideea de progres și înnoire, ca o condiție esențială de afirmare a virtuților de exponent real al clasei sau națiunii sale, recunoscut și legitimat astfel de cei în fruntea cărora se află. Numai dintr-o asemenea perspectivă, personalitatea politică are un rol obiectiv necesar în devenirea istorică a societății. Gîndirea marxistă, revoluționară concepe rolul personalității în relație strînsă, dialectică cu masele. Nu se poate vorbi, în concepția socialismului științific, de separarea personalităților de bază de masele ce le-au determinat apariția, teza „rolul maselor sau rolul personalităților, al conducătorilor” rămînînd într-o zonă pur speculativă, fără un fundament sau motivare științifică, izvorită din realitate.

Făuritoare de drept și de fapt ale istoriei, masele populare își aleg în frunte conducători fideli și reprezentativi care să asigure unitatea de acțiune, cristalizarea unor programe cerute de actualitatea stringentă a fiecărei etape de edificare politică și socială, cu largi deschideri spre viitor.

Poporul român, în îndelungata și greu încercata sa istorie, a avut întotdeauna în frunte sa conducători de seamă în lupta pentru independență națională și dreptate socială, care s-au identificat cu idealurile și aspirațiile maselor populare din rîndul cărora s-au ridicat.

Între personalitățile proeminente ale neamului românesc — identificate prin întreaga sa viață, cu tot ce a avut și are mai bun și cu destinul

însuși al națiunii sale, ferm angajate pe drumul edificării unei lumi noi, moderne, definite de o înaltă civilizație materială și spirituală — la loc de cinste se înscrie personalitatea secretarului general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, care, din tinerețe, a constituit un exemplu personal de muncă și pasiune revoluționară, puse în slujba poporului și patriei, pentru înfăptuirea mărețelor idealuri de libertate și progres social.

Permanent în primele rinduri ale acțiunilor politice pentru democratizarea țării și instaurarea unui guvern democratic, pentru înfăptuirea reformei agrare și refacerea economiei naționale, energia și cutezanța sa s-au afirmat cu deosebire în lupta și munca eroică din anii construcției socialiste, în contribuția adusă la marile înfăptuiri din patria noastră: industrializarea țării, cooperativizarea socialistă a agriculturii, victoria deplină a socialismului la orașe și sate.

Cei douăzeci și doi de ani, de când tovarășul Nicolae Ceaușescu deține funcția supremă de secretar general al partidului, reprezintă perioada fără precedent în istoria României, marcată prin afirmarea puternică a forțelor creatoare ale poporului în toate domeniile de activitate. *Realizările obținute sînt inseparabil legate de activitatea și numele tovarășului Nicolae Ceaușescu, de gîndirea sa profund revoluționară, de largă perspectivă.* În perioada pe care o trăim astăzi, inaugurată de Congresul al IX-lea al partidului, poporul român a trăit cele mai rodnice împliniri din întreaga sa existență istorică, ceea ce justifică mîndria patriotică de a o numi, în semn de omagiu, „*Epoca Ceaușescu*”.

În această perioadă tovarășul Nicolae Ceaușescu a îmbogățit gîndirea marxistă, teoria revoluționară despre lume și viață cu teze deosebit de valoroase care, prin caracterul lor profund științific și de vastă perspectivă, l-au impus ca pe o personalitate marcantă a țării noastre, a lumii contemporane, a cărei operă se caracterizează prin bogăția de idei novatoare, revoluționare, prin hotărîrea cu care a acționat pentru a determina stoparea și renunțarea la idei preconcepționale, la tabu-uri ideologice, la concepții și principii simpliste, rigide, în contradicție cu tumultul și complexitatea vieții reale, a evoluțiilor lumii și gîndirii umane. Este un exemplu de realism în aplicarea creatoare a legităților obiective ale dezvoltării sociale la condițiile concret-istorice, naționale și internaționale, la specificul și cerințele fiecărei etape de dezvoltare economico-socială.

Pe baza cunoașterii profunde a cerințelor de progres ale României socialiste, a posibilităților reale, de dezvoltare eficientă, armonioasă, tovarășului Nicolae Ceaușescu îi revine meritul de a fi elucidat probleme teoretice importante pentru construirea socialismului în România: definirea etapei strategice pe care o parcurge astăzi țara noastră, a conceptului de societate socialistă multilateral dezvoltată; rolul conștiinței socialiste în formarea omului nou; rolul națiunii în lumea contemporană; problematica și natura contradicțiilor în socialism și căile soluționării lor; rolul statului și al proprietății socialiste; raportul dintre general și particular, național și internațional, dintre patriotismul socialist și solidaritatea internațională, definirea caracteristicilor și conținutului umanismului revoluționar și altele.

O contribuție decisivă la înarmarea teoretică a partidului, a comunistilor cu orientări de largă perspectivă în soluționarea problemelor

complexe impuse de transformarea revoluționară a societății a adus tovarășul Nicolae Ceaușescu prin fundamentarea și elaborarea Programului partidului, a programelor-directivă adoptate de Congresele al XII-lea și al XIII-lea ale partidului, a celorlalte programe speciale vizînd o nouă calitate a muncii și vieții, dezvoltarea intensivă, modernizarea și creșterea eficienței întregii activități economico-sociale, care a dinamizat forțele și energiile creatoare ale întregului popor în marea epopee de edificare pe pămîntul României a celei mai drepte și mai umane orînduiri sociale din cîte a cunoscut istoria umanității.

Tot ce s-a creat mai durabil și mai valoros pe pămîntul României socialiste, în conștiința poporului român poartă amprenta personalității tovarășului Nicolae Ceaușescu, fiind indisolubil legat de opera sa teoretică și practică, în care se află îmbinate organic înaltele sale calități de conducător revoluționar, de teoretician și patriot înflăcărat, care a condus și conduce cu strălucire țara spre piscurile înalte ale comunismului.

Într-un asemenea context, de mare actualitate pentru dezvoltarea operei de construcție a socialismului sînt tezele secretarului general al partidului cu privire la *rolul științei*, al revoluției tehnico-științifice, impactul acesteia asupra eficienței economice și sociale, pentru edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate. S-a evidențiat astfel *importanța conducerii științifice* în conformitate cu cerințele obiective ale dezvoltării.

În martie 1970, cu prilejul aniversării a 25 de ani de la înființarea Academiei de Studii Social-Politice, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia semnificativ „Problema științei conducerii devine, în condițiile noastre, problema esențială pentru dezvoltarea cu succes a societății noi”¹, iar în Raportul prezentat la Conferința Națională din 1972 preciza: „Conducerea activității economico-sociale devine un factor hotărîtor”², subliniindu-se caracterul productiv al acestei activități. În ultimele două decenii s-au elaborat concepte noi privind cadrul organizatoric și legislativ — aflate în permanentă perfecționare, s-au analizat pe rînd toate domeniile importante, începînd de la conducerea societății, a statului, a economiei pînă la unitățile de producție și cele administrativ-teritoriale. S-a înțeles că, în construirea socialismului era și este nevoie de forme superioare ale conducerii științifice, izvorîte din cunoașterea și aplicarea *științei conducerii*, geneza noii calități în toate domeniile. Așa cum spunea secretarul general al partidului nostru în martie 1970, „conducerea operei de construire a socialismului și comunismului devine o știință tot mai complexă, aș putea spune, o știință hotărîtoare pentru victoria noii orînduiri”³. Drept urmare, cu peste 15 ani în urmă secretarul general al partidului nostru a precizat conținutul activității de conducere în diferite orînduiri sociale, obiectul și principiile de bază ale științei conducerii societății socialiste, sistemul conducerii vieții politice și economico-sociale și direcțiile esențiale în studierea științei conducerii⁴.

Începînd cu istoricul Congres al IX-lea, partidul nostru, secretarul său general, au promovat cu consecvență o gîndire științifică, novatoare,

¹ Nicolae Ceaușescu, *Op. cit.*, vol. 4, p. 664.

² Nicolae Ceaușescu, *Op. cit.*, vol. 7, p. 503.

³ Nicolae Ceaușescu, *Op. cit.*, vol. 4, p. 663.

⁴ Nicolae Ceaușescu, *Op. cit.*, vol. 7, p. 25 și urm.

pentru înlăturarea manifestărilor de subiectivism și voluntarism în interpretarea și aplicarea legilor dezvoltării economico-sociale, pentru studierea aprofundată a acestor legități și a modalităților utilizării lor în conducerea practică a vieții economico-sociale, condiție obligatorie pentru evitarea dezechilibrelor și distorsiunilor, asigurării dezvoltării armonioase și progresului multilateral al țării.

În cadrul strategiei dezvoltării economico-sociale a României, o importanță teoretică și practică deosebită o are concepția secretarului general cu privire la specificul *etapelor construcției socialiste*, la conținutul și obiectivele actualului stadiu de dezvoltare. Înlăturînd viziunea după care noua societate s-ar dezvolta de la sine, secretarul general al partidului a arătat că problema cuceririi puterii politice reprezintă numai o etapă de început în edificarea societății socialiste. Etapele ulterioare fiind mult mai complexe, acestea reclamă cunoașterea procesului devenirii istorice, a tendințelor sale legice, a luptei dintre vechi și nou, a cunoașterii și soluționării contradicțiilor care apar în socialism.

Opera teoretică a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, sintetizează cu clarviziune revoluționară un model de *dezvoltare pe termen lung* care înmănunchează, într-o dialectică a determinațiilor subiective și obiective, factorii structurali, procesele și fenomenele economice și sociale, laturile calitative și cantitative ale acestora în acțiunea cuceritoare și realistă de înaintare a României spre comunism.

De numele tovarășului Nicolae Ceaușescu sînt indisolubil legate formularea *obiectivelor fundamentale* ale partidului în etapa strategică a edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, aprofundarea, în spiritul socialismului științific, a fenomenelor și problemelor noi apărute în procesul transformării revoluționare a societății românești și în procesul revoluționar mondial.

Dialectica dezvoltării societății socialiste actuale are ca temelie istoric necesitatea realizării obiectivelor strategice ale celui de al 8-lea cîincinal; trecerea României, la sfîrșitul cîincinalului 1986—1990 de la stadiul de țară în curs de dezvoltare la stadiul de țară mediu dezvoltată, iar în perspectiva anilor 2000, la cel de țară multilateral dezvoltată în care să se afirme cu putere principiile comuniste de muncă și viață în toate domeniile.

În concepția partidului nostru, a secretarului său general, *strategia dezvoltării intensive* are la bază obținerea unei calități noi, superioare a muncii și vieții în toate domeniile economico-sociale, o schimbare calitativă a însuși scopului dezvoltării, orientată spre obținerea unei eficiențe înalte, preponderent social-umane căreia îi sînt subordonate toate planurile și programele de dezvoltare, precum și revoluționarea tehnicilor de producție, de organizare și conducere. Trecerea la noul tip de dezvoltare intensivă a fost posibilă datorită acumulărilor cantitative, eforturilor susținute în crearea bazei tehnico-materiale a socialismului, transformărilor calitative care au avut loc în economia românească, mai ales după Congresul al IX-lea al partidului. Toate aceste schimbări calitative au dus la un nou tip de creștere economică și de acumulare, la o formă superioară de reproducție și repartitie a venitului național, în funcție de rezultatele obținute în muncă. Acest gen de dezvoltare implică înfăptuirea noii revoluții tehnico-științifice, a noii revoluții agrare, introducerea

rapidă în procesele de producție a descoperirilor științifice și a noilor tehnologii, pentru progresul societății în ansamblu și pentru asigurarea unei înalte competitivități a produselor românești la export.

Pornind de la conținutul și direcțiile etapei de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate, un loc central în gândirea teoretică și în activitatea practică a secretarului general al partidului îl ocupă fundamentarea științifică a strategiei *dezvoltării puternice a forțelor de producție* și a perfecționării continue a relațiilor de producție și sociale.

Fără o dezvoltare intensivă a acestor forțe — pe baza celor mai noi cuceriri ale științei, tehnologiei și tehnicii contemporane „... nu se pot concepe socialismul și comunismul...”⁵, „... orice rămânere în urmă pune în pericol viitorul poporului nostru, independența și suveranitatea sa...”⁶, de aici derivând „necesitatea unei rate înalte a acumulării pe baza alocării unei părți importante din venitul național pentru dezvoltare”⁷.

Unul din elementele de bază ale dialecticii dezvoltării societății socialiste este tocmai modernizarea forțelor de producție, concentrarea eforturilor în vederea creșterii accentuate a productivității muncii și a valorificării superioare a bazei energetice și de materii prime. O asemenea orientare se bazează pe rolul hotărîtor al acestor forțe în impulsionearea tuturor factorilor dezvoltării, ai existenței sociale. Hotărîtoare în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare spre comunism este dezvoltarea forțelor de producție, care „reprezintă, de fapt, esențialul în dezvoltarea socială”⁸.

Succesele înregistrate în dezvoltarea societății românești contemporane validează în chip strălucit concepția secretarului general al partidului cu privire la rolul hotărîtor al dezvoltării moderne a forțelor de producție, la necesitatea obiectivă a politicii de industrializare socialistă a țării, de dezvoltare intensivă a agriculturii, de accelerare susținută a procesului de restructurare a industriei, prin creșterea prioritară a sectoarelor cu prelucrare avansată, dezvoltarea echilibrată a forțelor de producție și repartizarea lor rațională pe întreg teritoriul țării.

Politica fermă de industrializare, ca latură definitorie a strategiei de dezvoltare, și-a dovedit viabilitatea în consolidarea bazei tehnico-materiale a socialismului și în lichidarea decalajului care despărțea țara noastră de țările dezvoltate economic. Istoria dezvoltării societății umane, ca și experiența noastră proprie, demonstrează că industrializarea constituie singura cale ce duce spre civilizație și progres, ridicarea standardului de viață, asigurind independența și suveranitatea națională.

Cu privire la accelerarea procesului de restructurare a industriei, contribuția tovarășului Nicolae Ceaușescu este substanțială în legătură cu profilul și nivelul tehnic al ramurilor de vîrf, mai buna corelație dintre

⁵ Nicolae Ceaușescu, *Cuvîntare la ședința de închidere a programului de pregătire și instruire a organizatorilor de partid, președinți ai consiliilor unice agroindustriale de stat și cooperatiste*, 24 februarie 1987, București, Edit. politică, 1987, p. 6.

⁶ Nicolae Ceaușescu, *Cuvîntare la Congresul al III-lea al Frontului Democrației și Unității Socialiste*, 7 februarie 1985, *Op. cit.*, vol. 28, p. 270.

⁷ *Ibidem*.

⁸ Nicolae Ceaușescu, *Cuvîntare la Consfătuirea cadrelor din domeniul științelor sociale și învățămîntului politic* — 6 octombrie 1976. *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 13, București, Edit. politică, 1977, p. 478.

ramurile producătoare de mijloace de producție și cele producătoare de bunuri de consum.

O asemenea construcție, în concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu, nu urmărește numai obținerea unei eficiențe economice ridicate, ci și condiții de viață egale pentru toți cetățenii, potrivit eticii și echității socialiste, îmbinând armonios producția industrială, agricolă, cu celelalte activități economico-sociale. Astfel, ofensiva vastă a modernizării, suflul innoitor al prefacerilor, nu numai în industrie, ci în toate compartimentele și la toate nivelurile poartă pecetea gândirii cutezătoare, a exigenței și stilului de muncă proprii secretarului general al partidului.

Agricultura — ramură de bază a economiei naționale, subestimată în trecut nejustificat — s-a bucurat de o constantă atenție din partea secretarului general al partidului, iar necesitatea unui echilibru între industrie și agricultura de înaltă productivitate, organizată pe baza celor mai noi cuceriri ale științei, constituie o condiție esențială pentru înfăptuirea societății socialiste multilateral dezvoltate și edificarea comunismului în România. O asemenea agricultură presupune o nouă revoluție agrară, înfăptuită prin introducerea rezultatelor cercetării științifice, a descoperirilor din genetică, biologie, chimie etc., în asigurarea unei baze tehnico-materiale moderne, în pregătirea mai complexă a forței de muncă din acest sector, rolul factorului uman fiind, cum știm, decisiv. În concepția secretarului general al partidului nostru, nu se poate realiza noua revoluție agrară fără revoluționarea, în primul rând, a conștiinței oamenilor muncii din agricultură. „Noua revoluție agrară, sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, presupune o revoluție în felul de muncă, de gândire, de acțiune al oamenilor”⁹.

Concomitent cu dezvoltarea armonioasă a forțelor de producție s-a desfășurat un proces intens de *perfecționare a relațiilor de producție și sociale*, de dezvoltare continuă a democrației muncitorești, revoluționare¹⁰. Subliniind necesitatea trecerii la o nouă calitate, la dezvoltarea intensivă și valorificarea superioară a întregului potențial uman și material, secretarul general al partidului a reliefat creșterea răspunderii tuturor colectivelor de oameni ai muncii în buna administrare a întreprinderilor, în gospodărirea rațională, cu maximum de randament, a fondurilor materiale și financiare încredințate, în dezvoltarea proprietății socialiste: „Pe lângă calitatea de proprietari colectivi ai unei părți din proprietatea întregului popor, oamenii muncii vor putea avea în proprietate directă, prin participarea cu părți sociale, o parte din proprietatea unității în care lucrează. Deținerea unei părți sociale din proprietatea întreprinderii va crește și mai mult sentimentul de stăpîn al proprietății socialiste,

⁹ Nicolae Ceaușescu, *Cuvințare la Consfătuirea cu activul de partid și cadrele de bază din agricultură*, 2 septembrie 1987, „Scinteia”, anul LVII, nr. 14007, 3 septembrie 1987, p. 2.

¹⁰ Nicolae Ceaușescu, *40 de ani de dezvoltare liberă, socialistă a României*. Artico apărut în ziarul „Pravda”, organ al C.C. al P.C.U.S. și în ziarul „Scinteia” din 22 august 1984. *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate*, vol. 27, București, Edit. politică, 1987, p. 416.

preocuparea pentru apărarea și dezvoltarea unităților economice, pentru creșterea rentabilității și eficienței în toate domeniile activității sociale”¹¹. În cadrul acestor noi relații de proprietate s-au perfecționat principiile socialiste de retribuție în funcție de munca depusă, veniturile individuale ale fiecărui om al muncii fiind strins legate de realizarea producției. Generalizarea acordului global, perfecționarea sistemului de participare la beneficii și de acordare a primelor a făcut din cointerесarea materială o pirghie a răspunderii și eficienței în muncă.

Dezvoltarea continuă a *democrației socialiste* presupune sporirea răspunderii fiecărui om al muncii pentru modul cum își desfășoară activitatea în unitățile în care lucrează, aplicarea obligatorie a principiului muncii și conducerii colective în toate domeniile construcției socialiste, astfel încât elaborarea planului și cele mai importante măsuri să fie rodul gândirii și muncii colective, al introducerii și extinderii metodelor moderne de conducere, organizare și planificare. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat în repetate rânduri că perfecționarea conducerii societății trebuie permanent abordată într-o viziune unitară în funcție de condițiile specifice, de gradul de dezvoltare atins în fiecare etapă a construcției socialiste, de progresele realizate și de experiența dobândită în știința conducerii și organizării, de interdependențele și intercondiționările dintre diferitele sectoare și domenii ale vieții economico-sociale.

Promovînd cu consecvență principiul potrivit căruia socialismul și democrația sînt de nedespărțit, după care socialismul este și trebuie să fie rezultatul creației conștiente a maselor, măsurile de perfecționare a conducerii pe baza planului național unic au dus la cristalizarea aceluia cadru democratic unic în felul său, o strălucită sinteză dialectică dintre noul mecanism economico-financiar și democrația muncitorească, revoluționară.

Formă superioară a democrației socialiste, *autoconducerea muncitorească*, în viziunea tovarășului Nicolae Ceaușescu este, în același timp, stadiul cel mai înalt al conducerii colective, care presupune ca „fiecare unitate să desfășoare o activitate pe principii economice, să aibă bugetul propriu, să-și asigure veniturile și, pe această bază, cheltuielile necesare producției, să aibă o eficiență și un beneficiu maxim, predînd societății, în mod corespunzător, atît ceea ce s-a cheltuit pentru unitatea respectivă, cit și partea corespunzătoare pentru dezvoltarea generală a societății”¹².

Principiile autoconducerii muncitorești și autogestiei economico-financiare sînt părți constitutive ale *noului mecanism economico-financiar*, tezele de bază ale acestuia fiind elaborate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în cadrul preocupărilor de perfecționare a conducerii economiei naționale. În concepția secretarului general al partidului, acest mecanism trebuie să fie în măsură a optimiza factorii de producție de pe poziția armonizării intereselor subiecților economici — individ și unitate — cu interesele de progres și prosperitate ale întregii națiuni. Experiența noastră, ca

¹¹ Nicolae Ceaușescu, *Raport cu privire la stadiul actual al edificării socialismului, la realizarea planului național unic de dezvoltare economico-socială, la programele speciale și la măsurile pentru îndeplinirea cu succes a cincinalului, a hotărîrilor Congresului al XII-lea al partidului*, 16 decembrie 1982, Op. cit., vol. 25, p. 25.

¹² Nicolae Ceaușescu, *Cuvîntare la plenara Comitetului Central al P.C.R.*, 13 noiembrie 1985, Op. cit., vol. 29, p. 160.

și a altor țări socialiste, dovedește că în procesul trecerii pe noi trepte de progres economic și social, înnoirea acestui mecanism a exprimat o modalitate specifică sistemului socialist, atât de a soluționa problemele, cât și de a preveni și înlătura unele contradicții.

Adâncirea democrației muncitorești revoluționare și perfecționarea noului mecanism economico-financiar sînt într-o relație organică cu dezvoltarea spiritului de responsabilitate socială, de asumarea conștiință a datoriei de a participa și implica în munca socială din perspectiva unor convingeri profunde, a unor norme și valori de comportament și de evaluare, corespunzător sarcinilor ce derivă din tripla calitate a oamenilor muncii de proprietari, producători și beneficiari ai avuției naționale. S-a instituționalizat, astfel, un sistem coerent și complex de forme organizatorice și structuri care să asigure participarea efectivă, directă, activă și responsabilă a oamenilor muncii la conducerea unităților în care își desfășoară activitatea, precum și la elaborarea, adoptarea și înfăptuirea deciziilor. S-au creat organe deliberative de conducere colectivă pe toate treptele — adunările generale ale oamenilor muncii și consiliile acestora din centrale și întreprinderi și alte unități socialiste, consiliile de conducere în ministere și instituții centrale etc. Investirea acestor organisme cu largi atribuții în conducerea operativă asigură promovarea și valorificarea inițiativei și energiei creatoare a colectivelor de oameni ai muncii. Lărgirea atribuțiilor organelor locale, a centralelor și întreprinderilor face ca realizarea indicatorilor planului național unic și a celorlalte obiective economico-sociale — să fie rezultatul unui amplu dialog cu oamenii muncii, cărora le-a fost asigurată, printr-un cadru instituționalizat bine structurat, participarea la procesul de luare a deciziilor, la conducerea societății.

În acest context, oamenii muncii sînt și se manifestă ca subiecți implicați nemijlocit la înfăptuirea propriei lor dezvoltări. Cadrul larg, democratic de participare a colectivelor de oameni ai muncii, a tuturor și a fiecăruia în parte, la conducerea țării determină revoluționarea modului de gândire și de acțiune al poporului unic muncitor care, în calitatea lui de proprietar, producător și beneficiar al valorilor materiale și spirituale participă direct la procesul de implementare a noului, de conducere efectivă a amplului program de edificare economico-socială.

Caracterul științific al elaborării strategiei de dezvoltare a societății noastre pune, astfel, în evidență esența profund umanistă a politicii partidului, faptul că procesul revoluționar al dezvoltării este subordonat dezvoltării omului, valoare și scop suprem în construirea socialismului cu poporul și pentru popor. Dinamica progresului social și ritmul dezvoltării depind, în prezent, într-o măsură tot mai mare, de nivelul general al conștiinței oamenilor, de capacitatea lor de a înțelege sensul prefacerilor sociale, de a sesiza mecanismul de acțiune al legilor obiective ale dezvoltării sociale și de a acționa, în conformitate cu impulsul lor configurator, în scopul dezvoltării conștiente a noii societăți pe verticala istoriei.

În gândirea novatoare a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, dialectica dezvoltării societății socialiste nu-și poate realiza potențele sale plenare, de izvor al creației la toate nivelurile și în toate sectoarele de activitate, dacă nu se acordă atenție factorului corelativ, rolului activ al conștiinței sociale, factor social-politic determinant în această nouă etapă de dezvoltare a patriei noastre. În unitate organică,

indestructibilă cu acțiunea legilor obiective ale dezvoltării, factorul subiectiv contribuie la cristalizarea unui nou tip de relații de producție și sociale, la perfecționarea cadrului organizatoric și metodelor de conducere.

Secretarul general al partidului a subliniat rolul activ al conștiinței în configurarea eficienței practice, arătând că nu întotdeauna conștiința trebuie să rămână în urma nivelului de dezvoltare a bazei tehnico-materiale, ca o componentă pasivă a existenței sociale. S-a redat astfel tezei marxiste demnitatea ei originară, evidențiind că, în anumite condiții istorice și sub presiunea unor imperative sociale stringente, conștiința poate avea un rol de ferment catalizator asupra existenței și dezvoltării sociale.

Militant de frunte al mișcării comuniste și muncitorești internaționale, inflăcărat promotor al cauzei păcii, destinderii și colaborării între popoare, al democratizării relațiilor internaționale, secretarul general al partidului nostru a validat, prin *politica externă* a României socialiste, teza cu privire la corelația dialectică dintre factorii externi și interni în configurarea umanismului politic și a valorilor sale caracteristice.

În întreaga lume sint apreciate contribuția tovarășului Nicolae Ceaușescu la promovarea în relațiile internaționale a principiilor depline egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, inițiativele și acțiunile sale pentru eliminarea forței și a amenințării cu folosirea forței în viața internațională, pentru soluționarea exclusiv pe cale pașnică, prin tratative, a conflictelor și stărilor de încordare dintre state.

În ceea ce privește relațiile dintre partidele comuniste și muncitorești, partidul nostru pornește de la ideea de necontestat că ele își desfășoară activitatea în condiții social-politice diferite și că o cerință imperioasă a luptei revoluționare este ca acestea să corespundă situației concrete din fiecare țară, particularităților naționale, istorice date. Este evident că cei care cunosc cel mai bine aceste condiții și situații specifice, pentru a aplica în mod creator, diferențiat, principiile generale ale marxism-leninismului sint comunistii din fiecare țară. De aici derivă dreptul inalienabil al fiecărui partid de a-și elabora de sine stătător linia politică, strategia și tactica revoluționară, de a acționa autonom potrivit cu cerințele obiective ale realității, atât în lupta revoluționară pentru răsturnarea vechii ordini, cât și pentru construirea socialismului și comunismului.

Personalitate proeminentă a lumii contemporane, arhitect al păcii și al destinderii, tovarășul Nicolae Ceaușescu a militat și militează energie, activ pentru făurirea unui sistem nou de securitate și dezangajare în Europa, care să abandoneze logica blocurilor militare și a cursei înarmărilor. Subliniind legătura indisolubilă dintre progresul economic al fiecărei națiuni și participarea activă a acesteia la circuitul mondial al valorilor materiale și spirituale, secretarul general al partidului a militat activ pentru extinderea cooperării și colaborării economice și tehnico-științifice a României cu toate statele lumii. O adâncă rezonanță au în conștiința lumii contemporane tezele președintelui României cu privire la definirea conceptelor de epocă contemporană, de proces revoluționar mondial, de contradicție fundamentală a epocii contemporane, edificarea unei noi ordini economice și politice internaționale, eradicarea subdezvoltării.

O deosebită contribuție are tovarășul Nicolae Ceaușescu la promovarea unității de tip nou dintre partidele comuniste și muncitorești, a genului

nou de relații din cadrul mișcării comuniste și muncitorești internaționale, întemeiate pe deplina egalitate, respect reciproc și pe dreptul fiecărui partid de a-și elabora linia politică, strategia și tactica revoluționară, în condițiile marii diversități de situații specifice, istorice și naționale, în care acestea acționează.

Evaluarea științifică a eficienței conducerii pe plan intern și extern, a necesităților și posibilităților dezvoltării României, studiarea temeinică a fenomenelor noi nu ar fi fost posibilă fără afirmarea puternică a rolului Partidului Comunist Român ca forță politică conducătoare a întregii națiuni. În concepția tovarășului Nicolae Ceaușescu partidul, ca centru vital al societății noastre, nu este o noțiune abstractă, impusă din afară, ci o realitate vie, concretizată în elaborarea liniei politice generale, cât și în vasta activitate organizatorică și politico-ideologică.

Îmbinând elaborarea strategiei și tacticii dezvoltării economico-sociale cu conducerea directă a procesului de transpunere în viață a acestora, rolul conducător al partidului este materializat în activitatea de fiecare zi a organelor de partid, a fiecărui comunist. Prin competență profesională, prin profilul său moral-politic, comunistul trebuie să constituie un exemplu pentru ceilalți oameni ai muncii, mobilizând colectivul căruia îi aparține pentru realizarea obiectivelor stabilite.

Arătând că pe măsura dezvoltării forțelor de producție ale societății, a științei, a culturii trebuie să găsim noi forme de conducere și planificare¹³, secretarul general al partidului a atras de repetate ori atenția că o bună conducere impune creșterea continuă a rolului conducător al partidului în toate sectoarele de activitate, „ridicarea și perfecționarea muncii, creșterea răspunderii fiecărui comunist, a fiecărui organ de partid, a fiecărei organizații de partid”¹⁴. Din această preocupare decurg măsurile adoptate privind întărirea democrației interne de partid, perfecționarea continuă a stilului și metodelor de muncă, în funcție de etapele de dezvoltare.

Analizând raportul dialectic dintre partidul comunist și statul socialist, în etapa actuală de dezvoltare a societății românești, secretarul general al partidului a evidențiat faptul că rolul conducător al partidului nu înlocuiește rolul și funcțiile statului, nu diminuează răspunderea organelor de stat în exercitarea prerogativelor lor constituționale. Înfăptuirea obiectivelor actualului cincinal și ale dezvoltării în perspectivă a României pînă în anul 2000 vor impune „ca necesitate obiectivă, creșterea și mai puternică a rolului statului în planificarea, organizarea și conducerea unitară a întregii activități economico-sociale, pe baza planului național unic. Se poate afirma, fără teama de a greși, că nu se pune în nici un fel problema diminuării rolului statului în conducerea unitară a societății. Dimpotrivă, puternica dezvoltare a forțelor de producție, amplificarea fără precedent a activităților economico-sociale impun ca necesitate

¹³ Nicolae Ceaușescu, *Cuvtințare la plenara Comitetului Central al Partidului Comunist Român, 13 noiembrie 1985*, Op. cit., vol. 29, București, Edit. politică, 1986, p. 162.

¹⁴ Nicolae Ceaușescu, *Cuvtințare la Consfătuirea de lucru de la Comitetul Central al P.C.R. din 29—30 mai 1980*, Op. cit., vol. 20, București, Edit. politică, 1981, p. 103.

obiectivă perfecționarea și creșterea rolului statului pentru asigurarea dezvoltării unitare și armonioase a societății¹⁵.

O teză de profundă originalitate este adaptarea rolului, funcțiilor și formelor de organizare a activității partidului la condițiile largirii democrației muncitorești, revoluționare, a dezvoltării pe noi trepte a forțelor de producție, a creșterii puternice a rolului științei, învățămîntului, culturii ca factori determinanți ai înaintării spre comunism. Și în viitor, arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, partidul va continua să reprezinte centrul vital al societății, forța care dinamizează energiile creatoare ale maselor populare, ale întregului popor. Trebuie să avem în vedere că funcțiile, rolul și formele sale de organizare și activitate vor suferi modificări în raport cu etapele istorice de dezvoltare a societății socialiste și comuniste românești¹⁶.

În conștiința poporului român tot ceea ce s-a creat mai durabil și mai valoros pe pămîntul României socialiste poartă amprenta personalității tovarășului Nicolae Ceaușescu, este indisolubil legat de opera sa teoretică și practică, în care se află reunite înaltele sale calități de conducător revoluționar, teoretician și patriot înflăcărat care a condus și conduce cu strălucire țara spre piscurile luminoase ale comunismului.

Opera secretarului general al partidului virtualizează potențele creatoare ale poporului român aflat într-un moment de maximă expansiune a energiilor sale de muncă eficientă, creatoare. În apropierea mării sărbători, țara întreagă omagiază marile împliniri obținute în „Epoca Nicolae Ceaușescu”, epocă-simbol a permanenței și ctitorilor fără precedent pe pămîntul strămoșesc.

¹⁵ Nicolae Ceaușescu, *Raportul Comitetului Central cu privire la activitatea Partidului Comunist Român în perioada dintre Congresul al XII-lea și Congresul al XIII-lea și activitatea de viitor a partidului în vederea îndeplinirii obiectivelor dezvoltării economico-sociale în cîinealul 1986-1990 și în perspectivă, pînă în anul 2000, a României*, 19 noiembrie 1984, *Op. cit.*, vol. 28, p. 56-57.

¹⁶ Nicolae Ceaușescu, *Expunere cu privire la stadiul actual al edificării socialismului în țara noastră, la problemele teoretice, ideologice și activitatea politico-educativă a partidului. Prezentată la plenara largită a C.C. al P.C.R.*, 1 iunie 1982, *Op. cit.*, vol. 24, p. 54.